

IBOR átállás - általános tudnivalók

A bankközi kamatlábak (IBOR-ok) jelenlegi használata 2021 végéig megszűnik, és az IBOR átállás folyamatával új, alternatív referencia-kamatlábak (ARK) jelennek meg.

A bankközi kamatlábak (IBOR-ok) története, referenciakamatként való használatának kialakulása

A bankközi kamatlábak (IBOR-ok) - ezen belül a Londoni Bankközi Kínálati Kamatláb (LIBOR) - a nemzetközi pénzügyi piacokon nagyon széles körben használt és hosszú ideje elfogadott, rövid lejáratú, fedezetlen bankközi hitelek referenciakamatlábainak gyűjtőneve. Meghatározott bankok naponta becsült saját bankközi hitelköltségeik átlagán alapulnak és különböző devizanemekben, illetve futamidőkre jegyzik őket.

Az idők folyamán a bankközi kínálati kamatlábak jelentősége folyamatosan nőtt, egyes becslések szerint manapság már több mint 350 ezer milliárd dollárnyi pénzügyi szolgáltatás árazásához használják referenciakamatként, többek között kötvényekhez, derivatív termékekhez, jelzáloghitelekhez és egyéb hitel típusú pénzügyi termékekhez. Az IBOR-okat hitelintézetek, vállalatok, az állami szféra és a lakossági ügyfelek egyaránt használják. Az IBOR-okat nemcsak pénzügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó szerződéseknél, hanem piaci elemzésekhez, értékelésekhez is használják.

Mit jelent és miért szükséges az IBOR-átállás?

2013-ban a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) elhatározta, hogy egy nagyon mélyreható elemzést és áttekintést készít a világszerte alkalmazott referencia-kamatlábokról. Ennek az alapos munkának az eredménye vezetett arra a felismerésre, hogy a különféle reformok ellenére, amelyek a pénzügyi folyamatok megerősítését szolgálták, bizonyos, a bankközi kamatlábak stabilitását és megbízhatóságát veszélyeztető tényezőket nem sikerült eredményesen kezelni.

2017-ben az Egyesült Királyságnak, egyebek közt a LIBOR szabályozásért felelős, ún. Pénzügyi Magatartást Felügyelő Hatósága (FCA) úgy határozott, hogy 2021. december 31-ét követően nem kötelezi a bankokat a LIBOR kamatláb-jegyzések benyújtására. Az FCA kezdeményezésére indult el az a folyamat, amelyet ma IBOR-átállásnak, vagy IBOR-kivezetésnek nevezünk, és amely egy hosszú, több évig tartó folyamat, amelynek során a (L)IBOR referenciakamatok kivezetésre kerülnek és a megszűnik a régi és új szerződések LIBOR-tól való függősége. Az ICE (Intercontinental Exchange) referenciakamatokért felelős adminisztratív szervezete (IBA) bejelentette, hogy 2021. év végétől beszünteti a GBP, az EUR, a CHF és a JPY fixingek közzétételét, továbbá szintén megszünteti az 1 hetes és 2 havi USD LIBOR fixingek jegyzésének közzétételét is. A szervezet 2023. júniusától beszünteti az egyéb futamidejű (2 hetes, 1 havi, 3 havi, 6 havi és 12havi) USD LIBOR fixingek közzétételét is.

Fontos megjegyezni, hogy néhány nem LIBOR alapú bankközi kamatláb - pl. az EURIBOR, vagy a Tokiói Bankközi Kínálati Kamatláb, a TIBOR – közzététele továbbra is fennmarad.

Milyen referenciakamatok lépnek az IBOR-ok helyébe?

Az IBOR-átállás, vagy IBOR-kivezetés első lépése új alternatív referencia-kamatlábak (ARK) meghatározása volt, amelyek az IBOR-ok helyébe léphetnek. A nemzetközi gazdasági élet szereplői - a magán és állami szektorban egyaránt - hosszasan dolgoztak ezeknek a helyettesítő referencia-kamatlábaknak a kialakításán, kiválasztásán, és jelenleg új megállapodások vannak kidolgozás alatt a piac résztvevői között, azzal a céllal, hogy minél hamarabb világossá váljon, hogy a javasolt új

referencia-kamatlábak közül melyek válnak majd általánosan elfogadottá, és az átmenet hogyan lehessen zökkenőmentesen lebonyolítható.

Legjelentősebb megszűnő referenciakamatok lehetséges alternatívái:

Megszűnő kamatlábak	Alternatív referencia-kamatlábak
LIBOR USD, FedFund Rate	SOFR , fedezett egynapos finanszírozási ráta (fedezett ügyletek)
LIBOR GBP	SONIA , egynapos sterling indexátlag (fedezetlen ügyletek)
LIBOR JPY	TONA , tokiói egynapos átlag (fedezetlen ügyletek)
LIBOR CHF	SARON , svájci átlagos egynapos kamatláb (fedezett ügyletek)*

* CHF devizanem esetén az OTP Bank Nyrt. az Európai Bizottság 2021/1847. sz. végrehajtási rendeletének ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C\(2021\)7488&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C(2021)7488&from=EN)) figyelembevételével jár el a CHF LIBOR-t helyettesítő kamatlábak tekintetében.

Az új alternatív referencia-kamatlábak több szempontból is eltérnek az IBOR-októl. A különböző IBOR ráták fedezetlen bankközi hitelek kamatlábat becsülik meg különböző futamidőkön. Mint ilyenek, előremutató kamatlábak, amelyek fedezetlen banki hitelkockázatot tartalmaznak. Ezzel szemben az ARK-k egynapos kamatok, amelyek csekély vagy semmilyen hitelkockázatot nem tartalmaznak. Ezenkívül az ARK-kat megalapozó piacok lényegesen aktívabbak, mint az IBOR-okat megalapozó piacok. Ezért, bár az IBOR-ok jelentős mértékben támaszkodnak szakértői megítélésre, az ARK-k tranzakcióalapúak.

EURIBOR

A 2018. január 1-jén hatályba lépett uniós referenciamutató-rendelettel – (EU) 2016/1011 rendelet (BMR) – az EU az elsők között vezetett be a pénzügyi referenciamutatókra vonatkozó átfogó, jogilag kötelező erejű szabályozási rendszert. A BMR értelmében az uniós felügyelet alá tartozó felhasználók kizárólag akkor alkalmazhatnak egy adott referenciamutatót, ha annak kezelőjét valamely uniós tagállam nemzeti szabályozó szerve jóváhagyta és az EU szupranacionális felügyeleti hatósága, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) felvette az általa vezetett referenciamutató-nyilvántartásba.

Az EURIBOR a BMR szabályai szerint továbbra is használható referenciamutatóként.

Az európai irányadó bankközi kamatláb (EURIBOR) fedezetlen piaci referencia-kamatláb, amelyet kiválasztott bankok képviselőiből álló testület számít ki, és az Európai Pénzpiacok Intézete (EMMI) kezel és tesz közzé többféle – egyhetes, valamint egy, három, hat és tizenkét hónapos – lejáratra vonatkozóan.

Az uniós referenciamutató-rendeletben előírt követelmények teljesítésére az EMMI új („hibrid”) számítási módszertant dolgozott ki. Az új hibrid módszertan szerint az EURIBOR számítása valós ügyletek alapján történik minden olyan esetben, amikor azok rendelkezésre állnak.

CHF LIBOR

Az Európai Bizottság 2021/1847 számú, a CHF LIBOR egyes kamatlábait helyettesítő, jogszabályban előírt kamatlábak kijelöléséről szóló végrehajtási rendelete (a továbbiakban: EU CHF Rendelet) a CHF LIBOR-t helyettesítő kamatlábként a SARON összetett kamatlábat jelölte ki, továbbá – a helyettesítés gazdasági hatásának minimalizálása érdekében – rögzítette a különbözetkiigazítás értékét, mellyel a kijelölt helyettesítő kamatlábat az áttérés során növelni kell.

A SARON a SIX Swiss Exchange Financial Information AG (SIX) kezelésében álló svájci egynapos átlagkamatláb. Az összetett SARON egy visszatekintő kamatláb, amelyet a kamatperiódust megelőző megfigyelési időszak alapján, az ún. „utolsó újramegállapítás” (last reset) módszerével összhangban határoznak meg. Az összetett SARON értékeit a SIX honlapján teszi közzé: https://www.six-group.com/exchanges/indices/data_centre/swiss_reference_rates/compound_rates_en.html.

Az EU CHF Rendelet alapján rögzített különbözetkiigazítás egyenlő az egyes érintett futamidőkre vonatkozóan közzétett és 2021. március 5-án az érintett CHF LIBOR és az adott összetett SARON közötti, ötéves visszatekintő időszak alatt minden egyes futamidőre számított múltbeli medián különbözetként kiszámított különbözettel.

Az EU CHF Rendelet értelmében 2022. január 1-jétől a megszűnő CHF LIBOR referencia kamatlábak helyébe az alábbi kamatlábak lépnek:

Jelenlegi kamatláb	Új kamatláb (különbözetkiigazítással együtt)
1 havi CHF LIBOR	SARON 1 havi összetett kamatláb (SAR1MC) -0,0571
3 havi CHF LIBOR	SARON 3 havi összetett kamatláb (SAR3MC) +0,0031
6 havi CHF LIBOR	SARON 3 havi összetett kamatláb (SAR3MC) +0,0741
12 havi CHF LIBOR	SARON 3 havi összetett kamatláb (SAR3MC) + 0,2048

Tekintettel arra, hogy az EU CHF Rendelet közvetlenül hatályosul és kötelezően alkalmazandó, a hatálya alá tartozó szerződések esetében a kamatláb a felek általi szerződésmódosítás nélkül változik meg a rendeletben meghatározottak szerint.

A LIBOR referencia kamatláb kivezetésének hatásai lakossági ügyfelekre vonatkozóan

A lakossági ügyfelek körében 2021. december 31-vel megszűnik a LIBOR referencia-kamatláb, és az euró LIBOR alapú betétek esetében az EURIBOR alternatív kamatláb kerül a helyére. Az amerikai dollár LIBOR alapú betétek esetében azonban 2023. június 30-ig nem várható változás. Az ügyfeleknek nincs teendője a változásokkal kapcsolatban.

Az FCA (Pénzügyi Magatartást Felügyelő Hatóság) és ICA (Intercontinental Exchange) döntése alapján a legtöbb LIBOR referencia kamatláb megszüntetésre kerül 2021. 12. 31. napjával. Az OTP Bank Nyrt. lakossági ügyfelei közül a deviza megtakarítási számlával rendelkező ügyfelek érintettek a LIBOR kivezetésében. Mivel a kamatszámítás alapját jelentő LIBOR, mint referencia kamatláb kivezetésre kerül, így az OTP Bank Nyrt.-nek is az érintett betétek esetében alternatív referencia kamatlábakat kell alkalmaznia. Az új referencia kamatláb az euró LIBOR alapú betétek esetében az EURIBOR nevezetű alternatív kamatláb lesz, amerikai dollár LIBOR alapú betétek esetében egyelőre nem változik az irányadó kamatláb. Az USD LIBOR referencia kamatlábak 2023. június 30-ig nem szűnnek meg. A változtatást az OTP Bank Nyrt. a mindenkor hatályos, „A lakossági bankszámlákról, betétekről és a Folyószámlahitelről – Betétek” c. Üzletszabályzat VIII. 1.2.2. pontja alapján 2022. 01. 01-jén fogja végrehajtani. Ezen dátumot követően az érintett betétekre vonatkozó kamatszámítás az új referencia kamatláb alapján történik. Ügyfeleink részéről további teendőt nem igényel a változtatás.

LIBOR kivezetése a Bank nem lakossági ügyfeleit érintően

A nem lakossági területen a CHF LIBOR kamatlábat tartalmazó szerződések esetén az EU CHF Rendelet értelmében 2022. január 1-jétől a megszűnő CHF LIBOR referencia kamatlábak helyébe a fent említett kamatlábak lépnek (SARON + különbözetkiigazítás). Az EUR LIBOR kamatlábak helyett új, alternatív kamatlábakra történő átszerződés szükséges, amelyekkel kapcsolatban az OTP Bank Nyrt. közvetlenül, írásos ajánlat útján keresi meg az érintett szerződéssel rendelkező ügyfeleit. Az USD LIBOR kamatlábat tartalmazó szerződések esetében 2023. június 30-ig nem várható változás.

CHF LIBOR kamatlábat tartalmazó szerződések esetén az EU CHF Rendelet általi szerződésmódosításra tekintettel az ügyfeleknek nincs teendője a SARON + különbözetkiigazítás alternatív referencia-kamatlábba történő áttéréssel kapcsolatban.

Az EUR LIBOR bankközi ajánlati kamatlábak jegyzésének 2021. december 31-ével történő megszűnésében az OTP Bank Nyrt. azon nem lakossági ügyfelei érintettek, akiknek bankszámlaszerződésében a megszüntetésre kerülő EUR LIBOR érték, mint referencia kamat, kamatláb került feltüntetésre. Ezen szerződések esetében szükséges az EUR LIBOR kamatlábak helyett új, alternatív kamatlábba történő átszerződés, amelyek érdekében az OTP Bank Nyrt. az új referencia kamatlábra, s amennyiben a szerződés gazdasági egyensúlyának fenntartása indokolja, korrekciós kamatlábra vonatkozóan közvetlenül, írásos ajánlat útján keresi meg az érintett szerződéssel rendelkező ügyfeleit. EUR devizanem esetén EUR LIBOR helyett az EURIBOR a preferált alternatív kamatláb.

A 2 hetes, 1 havi, 3 havi, 6 havi és 12havi USD LIBOR jegyzések 2023. június 30-i megszüntetésével összefüggésben az OTP Bank Nyrt. az Önök teljeskörű tájékoztatása mellett a megfelelő határidőben megteszi a szükséges intézkedéseket az USD LIBOR helyett alternatív referencia kamatlábra történő áttérés érdekében.

LIBOR kivezetése a pénzügyi eszközök tekintetében

A pénzügyi eszközök tekintetében az IBOR átállásban érintett ügyfelek esetében a LIBOR kamatlábak helyett új, alternatív kamatlábba történő átszerződés szükséges. A CHF LIBOR kamatlábat tartalmazó ügyletek esetén 2022. január 1-jétől a megszűnő CHF LIBOR referencia kamatláb helyébe (i) az ISDA 2020 IBOR Fallbacks Protocolban, ennek hiányában (ii) az EU CHF Rendeletben szereplő, fent említett kamatlábak lépnek (SARON + különbözetkiigazítás). Az EUR LIBOR és USD LIBOR referencia kamatlábat tartalmazó ügyletek esetében a megszűnő kamatláb helyébe (i) az ISDA 2020 IBOR Fallbacks Protocolban, ennek hiányában (ii) a szerződő felek között létrejövő kétoldalú szerződésmódosításban szereplő kamatlábak lépnek.

Az OTP Bank Nyrt. befektetési szolgáltatásainak keretében elérhető pénzügyi eszközök – a pénzügyi eszközök piacairól szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2014/65 EU irányelvének hatálya tartozó eszközök – tekintetében a LIBOR kivezetésében azon nem lakossági ügyfelek érintettek, akik az OTP Bank Nyrt.-vel az International Swaps and Derivatives Association (ISDA) által kibocsátott ún. ISDA Master Agreement-et kötöttek. A LIBOR-hoz mint referencia-kamatlábhoz kötött, ISDA Master Agreement hatálya alatti ügyletek tekintetében az OTP Bank Nyrt. az ISDA által kibocsátott, 2021. január 25-én hatályba lépett ISDA 2020 IBOR Fallbacks Protocol rendelkezéseit kívánja alkalmazni, ami

pontosán meghatározza a kivezetésre kerülő IBOR referencia-kamatlábak helyett alkalmazandó kamatlábat.

Az ISDA IBOR Fallbacks Protocolhoz már csatlakozott érintett ügyfeleknek nincs teendője a LIBOR kivezetésével kapcsolatban. Az ISDA IBOR Fallbacks Protocolhoz nem csatlakozott érintett ügyfelek tekintetében (i) CHF LIBOR referencia kamatláb esetén az EU CHF Rendeletben meghatározott referencia kamatlábak alkalmazandók, (ii) a többi LIBOR referencia kamatláb esetén az OTP Bank Nyrt. közvetlenül, írásos ajánlat útján keresi meg az érintett ügyfeleit a kétoldalú szerződésmódosítás érdekében.